

LIBERTATEA OMULUI – CALEA SPRE DESĂVÂRȘIRE SAU CALEA SPRE DEZNĂDEJDE

Pr. Conf. univ. dr. Corneliu-Dragoș BĂLAN

*Facultatea de Teologie – Universitatea „Ovidius” din Constanța;
dragos_balan1980@yahoo.com*

Asist. drd. Florina BĂLAN

*Facultatea de Litere – Universitatea „Ovidius” din Constanța;
balanflorina89@yahoo.com*

ABSTRACT: Human Freedom – The Path to Perfection or the Path to Despair.

This study aims to examine how contemporary man uses the divine gift of freedom. On the one hand, man, freed from sin by the Sacrament of Baptism, can grow in freedom to the extent that he opens himself to the work of grace and fulfils the works of freedom, i.e. the virtues. On the other hand, if he is caught up in the whirlwind of life's various choices in order to find professional fulfilment, he may not find his desires fulfilled and may not feel the joy of earthly life, thus falling prey to fears, unhappiness and neurotic-depressive behaviour, which has been exacerbated in recent years by the various global crises (the COVID-19 pandemic, the war in the Soviet Union, etc.).

Keywords: *freedom, grace, unhappiness, suffering, depression.*

Introducere

Libertatea de alegere din societățile contemporane prospere în privința numeroaselor aspecte ale vieții: nimeni nu ne dictează cum să ne îmbrăcăm, ce să învățăm, ce să facem în timpul liber, cu cine să ne căsătorim etc., pe lângă faptul că ne pune într-o dificultate mentală, duce și la așteptări nerealiste ce sunt o cauză serioasă a nefericirii și, în anumite condiții, devine o cauză a depresiei, este de părere renumitul psiholog american contemporan, Barry Schwartz¹. Ne așteptăm să deținem controlul total

¹ Barry Schwartz, *The Paradox of Choice. Why More is Less*, New York, Harper Collins Publishers, 2004, pp. 43-44.

în ceea ce privește viața noastră, încercând să alegem mereu obiectul perfect, persoana perfectă, școala perfectă, însă de fapt multitudinea opțiunilor ne creează senzația de eșec. În lumea supermarketurilor, mall-urilor, publicității peste tot – străzi, autovehicule, cutii poștale, instituții și blocuri –, parcă se răstesc – mut, dar pătrunzător – ființei noastre aceste cuvinte: Poți alege mai bine! Ai de unde! Vino la noi să fii fericit! Însă realitatea arată că multe opțiuni sunt nefolositoare și nu ne împlinesc cu adevărat. Mai mult, Schwartz arată că „maximizatorii”, cei care doresc să obțină cel mai bun rezultat de pe urma alegerilor lor, au cel mai mult de suferit, fiind „primii candidați pentru depresie”. Practic, de cele mai multe ori, urmărim cel mai bun raport calitate-preț sau efort-beneficiu, însă numeroasele opțiuni disponibile ne fac să ne simțim dezamăgiți și singurii responsabili pentru acest lucru. Deși s-ar putea să nu conștientizăm acest lucru, în fiecare zi mentalul nostru este supus unui proces de măcinare care pentru unii poate deveni fatal.

În lucrarea *Trăirea lui Dumnezeu în comuniune*, părintele Stăniloae vorbește într-un subcapitol – *Cunoașterea binelui prin practicarea lui în comuniune*² – despre faptul că „numai iubirea sau comuniunea în libertate e izvorul binelui”³, arătând că „răul e copleșit de comuniune”, în timp ce „binele e răspunsul celui alt la necesitatea ta de iubire și răspunsul tău la necesitatea aceluia”⁴. De aceea, omul dorind să slujească binelui doar prin rațiune, are nevoie să slujească și rațiunea celui asupra căruia dorește să-i facă un bine, pentru că „binele ultim se lămurește în dialog cu acela”⁵. Părintele profesor, analizând greșeala protopărinților care au ales *falsul bine al plăcerii egoiste*, consideră că „omul a voit să cunoască numai un bine și un rău al său în raport cu natura, „cu o natură față de care omul nu simte datorii, nu simte responsabilitate”⁶, explicând că „numai față de persoane simte omul responsabilitate” și aceasta deoarece „binele nu constă în a profita de natură ca obiect, ci în achitarea de această responsabilitate sau de datoriile față de oameni și în folosirea naturii în acest scop”⁷.

2 Dumitru Stăniloae, *Trăirea lui Dumnezeu în comuniune*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2000, pp. 41-44.

3 *Ibidem*, p. 42.

4 *Ibidem*, p. 41.

5 *Ibidem*, p. 42.

6 *Ibidem*.

7 *Ibidem*.

1. Libertatea – ca dar al lui Dumnezeu – înscrisă în ființa omului

Lucrarea omului se concretizează de fapt în exercițiul libertății ca dar al lui Dumnezeu de la creație. Împreună lucrare a primit pentru prima dată expresie în cuvintele Fecioarei Maria : „Fie mie după cuvântul Tău” (Luca 1, 38). Fecioara Maria I-a dăruit lui Dumnezeu „pe acest rege fără cetate”,⁸ așa cum afirmă Sfântul Nicolae Cabasila. Ea I-a permis să Se întrupeze în însăși inima creației (în om), ca pentru a o recrea. „Dumnezeu a creat lumea pentru a găsi o mamă”,⁹ spunea același autor citat mai sus. Umanitatea Își primește Dumnezeul prin libertate, în pântecul Fecioarei Maria.

Se observă în ultima vreme, din ce în ce mai pregnant, faptul că oamenii caută cu orice preț să demonstreze că dispun de libertate. Libertatea este înscrisă, în fapt, în ființa omului. Filosofii contemporani, scriitorii contemporani vorbesc în lucrările lor despre libertatea umană. Mai mult, există și la noi în țară anumite jurnale care, chiar prin titlurile pe care le poartă dovedesc acest fapt: exemplu – „Libertatea”, „Cuget liber” etc. Însă, prin aceste mijloace culturale și mass-media, cât și prin multe altele, omul caută libertatea separat de Dumnezeu. „Oamenii își caută *slobozenia* în afara lui Dumnezeu, în afara adevăratei vieți, acolo unde ea nu este și nu va putea fi, căci *slobozenia* nu este decât acolo unde nu este moarte, unde este adevărata ființare, adică în Dumnezeu”,¹⁰ spune sugestiv Sfântul Siluan Athonitul.

Oamenii din rai – Adam și Eva – aveau starea originală, lipsită de păcat și cu libertatea aproape deplină, asemenea libertății depline și firești a lui Dumnezeu, doar cu cerința de a-I împlini voia Lui. Și după ce a zidit „bune toate” (Facere 1, 31), aflăm că „Dumnezeu s-a odihnit în ziua a 7-a” (Facere 20, 11), în timp ce Sfântul Apostol Pavel, referitor la odihna omului în „*odihna lui Dumnezeu*”, adică tihna omului în comuniunea cu Dumnezeu, îi cere omului „*să intre întru odihna lui Dumnezeu*” (Evrei, capitolul 4). Apostolul motivează că omul care, nemaifiind liber – în sensul că nu mai stă în *libertatea corectă*, cea a binelui și a relației cu Creatorul – săvârșește multe păcate, multe fapte nefirești, acceptă și chiar împlinește mult rău și atunci nu mai poate fi în „*odihna lui Dum-*

8 Cf. Olivier Clement, *Trois Prières, le Notre Père, La Prière au Saint Esprit La prière de Saint Ephrem*, Desclée de Brouwer, Normandie Roto Impression 1996, France, p. 71.

9 Cf. *Ibidem*.

10 Cf. Andrew Louth, *Gânditori ortodocși moderni de la Filocalie până în prezent*, trad. de Justin Mihoc, Cristian Untea și Lucian Filip, Iași, Editura Doxologia, 2016, p. 563.

nezeu” și nici „nu va intra în odihna lui Dumnezeu” nici aici și nici în veșnicie.

Libertatea noastră constă în a nu mai fi robi ai păcatului, al patimilor. Am nevoie de libertate câtă vreme fac voia Tatălui meu. În odihna lui Dumnezeu nu este nici păcat, nici tristețe, nici tulburare, ci este Dumnezeu Însuși. Ceea ce și explică Sfântul Apostol Pavel în același capitol din Epistola către Evrei: „*Cel ce a intrat întru odihna lui Dumnezeu s-a odihnit și el de lucrurile lui, așa precum Dumnezeu de ale Sale*”. Este ceea ce și Mântuitorul spune la un moment dat: „*Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre*” (Matei 11, 29).

Părintele Sofronie Saharov consideră că Dumnezeu tratează libertatea omului ca pe principiul cel mai prețios pe care acesta îl posedă. Dumnezeu, prin smerenia Sa, atrage sufletul omului către iubirea Lui, dar nu-l obligă, iar pe această cale care duce la iubire omul poate întâlni influența diavolului. Astfel, Dumnezeu educă sufletul omului nu ferindu-l de rău, ci dându-i puterile necesare pentru a-l depăși, iar atunci când cedează influenței demonice, „omul se rupe de viața dumnezeiască și suferă pierderea libertății sale”.¹¹ De aceea, Sfântul Siluan Athonitul crede că „poruncile lui Hristos nu sunt norme etice, ci un izvor de viață dumnezeiască în sine... în starea noastră decăzută suntem sfâșiați lăuntric...păcatul fiind o entitate aproape personală care trăiește în noi și care ne parazitează”.¹² Iar răspunsul la întrebarea cum putem scăpa de această alienare și să regăsim adevărata libertate ni-l oferă Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Prin împlinirea poruncilor, mintea se dezbracă de patimi”.¹³

2. Suferința, calea spre desăvârșire sau prilej de depresie și dez-nădejde

În timpul vieții sunt numeroși oameni care suferă pentru intervale scurte sau lungi datorită unor boli grave. Învățătura Bisericii este clară și neechivocă în acest sens. Prin suferință omul se curățește de păcatele

11 Cf. Arhimandritul Simeon, *Poruncile lui Dumnezeu și libertatea omului*, în vol. „S-a dus să-L vadă precum este: 20 de ani de la mutarea la eternitate a Părintelui Sofronie Saharov”, trad. de Aniela Siladi, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2013, p. 230.

12 Cf. *Ibidem*.

13 Sfântul Maxim Mărturisitorul, „Capete despre dragoste”, în *Filocalia*, vol. II, trad. de Dumitru Stăniloae, București, Editura Humanitas, 1999, p. 66.

sale. Despre acest rost al ei vorbesc adesea Sfinții Părinți, căci, după cuvântul Sfântului Apostol Petru: „...de vreme ce Hristos a pățimit în trup, înarmați-vă și voi cu același gând: cel ce a suferit cu trupul a isprăvit cu păcatul” (I Petru IV, 1). Totuși, nu suferința în sine curățește de păcat, ci harul lui Dumnezeu, care îl trezește la pocăință pe cel aflat în cuptorul suferinței. Iar acest har este semnul iubirii lui Dumnezeu; prin urmare, Dumnezeu alege să ne vadă suferind o vreme mai scurtă sau mai lungă aici – pe unii dintre noi, tocmai pe cei pe care îi iubește – pentru că în felul acesta ajutați fiind de harul divin să ne curățim deplin de păcate și să primim darul cel mai de preț, cel al veșniciei. Marcu Ascetul spune în acest sens că „în durerile fără voie se ascunde mila lui Dumnezeu, care atrage la pocăință pe cel ce rabdă”.

Acesta trebuie să fie mesajul pe care trebuie să-l primim și să-l acceptăm cu smerenie, acela că suferința în trup, suferința fizică sau neîmplinirile care pot provoca suferința – de scurtă sau lungă durată – nu este nedreaptă, așa cum de multe ori și majoritatea tindem să o interpretăm, atunci când ea se abate asupra noastră sau asupra unor apropiați ai noștri, ci ea este rodul iubirii lui Dumnezeu, care alege în felul acesta să ne treacă prin focul suferinței aici pe pământ, pentru o perioadă de timp – care oricum nu poate niciodată să fie la fel de lungă ca veșnicia – pentru ca în felul acesta să putem merge, la momentul potrivit curățiți de păcate în Împărăția luminii, în mijlocul comuniunii dorite alături de Dumnezeu și de toți cei care au împlinit rostul vieții pământești, acela al mântuirii, al înveșnicirii.

Fără suferință, Împărăția cerească este greu de câștigat. Un exemplu concludent în acest sens este chiar tâlharul de pe cruce cu care Mântuitorul deschide porțile raiului. Obișnuim să afirmăm în termeni teologici că tâlharul și-a câștigat raiul prin afirmarea dumnezeirii lui Iisus Hristos, uitând a remarca faptul că acest tâlhar își câștigă raiul nu doar prin prisma celor afirmate, ci și prin asumarea suferinței răstignirii. Marea deosebire privitoare la înțelegerea și acceptarea suferinței este aceasta: suferința în înțeles creștin înseamnă asumarea și înfruntarea Crucii, a suferinței în general.

Suferința este prilej de sporire în răbdare până la cea mai înaltă treaptă. Din răbdarea suferințelor răsare *credincioșia* (*statornicia în credință*), iar din credincioșie, *nădejdea*, așa cum arată Sfântul Apostol Pavel: „Și nu numai atât, dar și în necazuri, ne lăudăm, bine știind că necazul rodește răbdare, iar răbdarea, încercare, iar încercarea, nădejde”.

Suferința duce la *smerenie*, iar lângă smerenie stă *căința*. Și peste toate și în toate stă *rugăciunea*, izvorul mulțimii de bunătați duhovnicești, căci ea face din om vas al harului lui Dumnezeu. Suferința este cu adevărat o mare încercare, căci prin ea omul se poate mântui sau de poate pierde, căzând în *deznădejde*. Lucrul acesta ne este arătat paradigmatic în Sfânta Scriptură în *Cartea lui Iov* și este întărit adesea de către Sfinții Părinți. Suferința poate fi și o mare ispită, câtă vreme omul ajunge să cadă în *deznădejde*, să nu înțeleagă rostul acestei încercări, să se lepede de credință și de Dumnezeu și astfel să se îndrepte către rău. Însă, atunci când suferința se face pricină de bine, ea este cale de mântuire.

Astăzi, foarte mulți, din pricina suferințelor, neajunsurilor de tot felul, ajung să sufere din pricina *depresiei*. În privința depresiei nu există prea multe divergențe asupra faptului că reprezintă o stare profundă de nefericire care afectează viața omului atât interior, cât și exterior, afectând viața socială, profesională și de familie și care a cunoscut o dezvoltare substanțială recent. Organizația Mondială a Sănătății a declarat că aproape 300 de milioane de oameni suferă de depresie, înregistrându-se o creștere a cazurilor cu 18% în perioada cuprinsă între anii 2005-2015. În România, aproape 1 milion de oameni sunt diagnosticați cu această boală anual.

Conform *Dicționarului medical* editat de Valeriu Rusu, termenul de „depresie” provine din latinescul „*depressio, -onis*”, „lăsare în jos, coborâre” și definește o „stare mentală caracterizată prin tristețe patologică, durere morală, pesimism, autodevalorizare, dezinteres, anxietate”, cu implicații somatice și psihosomatice și care poate fi de mai multe feluri: anaclitică (a copiilor separați de mame între prima lună de la naștere și vârsta de un an), bipolară (alternează cu momentele de bună dispoziție), endogenă (cu încărcătură genetică), de involuție (la subiecți peste 50 de ani), mascată (disimulată de dureri somatice), nevrotică (obsesii, fobii), post-partum (întâlnită la mamele care au născut recent), reactivă (în urma unor evenimente negative), recurentă (episoade repetate), rezistentă (când rezistă medicamentelor), sezonieră și unipolară (episoade depresive majore, dar fără alternanță cu episoadele maniacale). Uneori se folosește și termenul de „anxietate” (lat. „*anxius*”, neliniștit, chinuit) pentru a exprima starea de rău și de agitație care apare atunci când avem un sentiment de pericol iminent și nedeterminat, neliniștea, anxietatea și angoasa fiind trei grade ale aceleiași stări.¹⁴

14 Valeriu Rusu, *Dicționar medical*, București, Editura Medicală, 2007, pp. 396-397.

Psihologul Dietmar Stiemerling arată că această „boală a epocii” larg răspândită afectează toate mediile sociale și grupele de vârstă, având o „complexă configurație sufletească” care include atât emoțiile, pulsivitățile, voința, gândurile, cât și funcționarea corporală.¹⁵ Toate acestea conduc către ceea ce C.S.Lewis numește „iadurile de durere din viața omului”. Iadurile acestea de durere provocate de diferitele suferințe pe care le resimțim în timpul vieții pământești îți crează impresia că ți se amputează iar și iar același picior. Totuși, „în suferință, nimic nu stă pe loc. Când crezi că ai depășit o fază, o iei de la capăt. Iar și iar. Totul se repetă...Suferința e ca o vale lungă, o vale întortocheată, în care, la fiecare cotitură, poți să dai peste o privescătoare cu totul nouă”.¹⁶

Mediul este propice pentru o boală a depresiei, mai ales dacă luăm în considerare și faptul că și relațiile umane devin din ce în ce mai mult afectate de materialism. Aproape că omul nu mai are timp nici pentru el însuși, dar mai ales pentru a-l „dărui” celorlalți. În societățile aglomerate, argumentează Zygmunt Bauman, cetățeanul trebuie să posede „arta falsei întâlniri”, o tehnică de „desocializare” a spațiului necesară supraviețuirii în astfel de orașe.¹⁷

Lumea din societățile cu un nivel ridicat al bunăstării materiale pare să nu înțeleagă importanța relațiilor și a legăturilor personale, a comunității, ducând la concluzia că mediul social – așa cum apare el – nu poate constitui un cadru optim pentru împlinirea umanului. Așadar, un efort interior este necesar. Fără o atenție sporită asupra ce ne oferă societatea de consum în care ne aflăm putem cădea ușor pradă „dezgustului și plictisului asupra vieții”, chiar dacă ne aflăm într-o situație materială bună și nenumărate opțiuni se desfășoară în fața noastră. Practic, creierul nu mai poate percepe realitatea și devenim captivi iluziilor propuse.

Abundența ofertelor de viață – începând cu familia, munca, religia, timpul liber etc. – caracteristică unei economii prospere nu hrănește sufletul omului, ci mai degrabă îl lasă să se sufocă încet, șoptindu-i în același

15 Dietmar Stiemerling, *10 abordări psihoterapeutice ale depresiei. Modele explicative ale psihologiei abisale și concepte terapeutice asupra depresiei nevrotice*, trad. de Roxana Melnicu și Camelia Petcu, București, Editura Trei, 2006, pp. 7, 18.

16 C.S. Lewis, *De ce, Doamne? O radiografie a suferinței*, trad. de Tatiana Niculescu, București, Editura Humanitas, 2020, p. 75, 77.

17 Zygmunt Bauman, *Epoca postmodernă*, trad. de Doina Lică, Timișoara, Editura Amarcord, 2000, pp. 168-170.

timp că această senzație stranie este fericirea. Profesorul Barry Schwartz vorbește despre efectul negativ al alegerilor nelimitate și demonstrează că faptul de a avea posibilități multiple de alegere cauzează de fapt anxietate, panică, durere, suferință, uneori paralizează chiar și voința. Faptul de a putea alege dintr-o mulțime de obiecte, servicii sau stiluri de viață ne creează mereu un regret că puteam alege mai bine, chiar dacă am ales o variantă foarte bună în momentul de față. Opțiunile nelimitate creează așteptări foarte mari, care duc de cele mai multe ori la oboseală psihică și dezamăgire. Făcând o paralelă cu procesul de mcdonaldizare, este foarte interesant faptul că o caracteristică esențială a acestuia este tocmai gradul mare de dezamăgire pe care îl oferă, pe care încearcă să îl acopere cu un „voal de plăceri false”, spune sugestiv sociologul american, George Ritzer.

Viktor Frankl, marele psihiatru și filosof vienez, supraviețuitor a patru lagăre naziste, transmite în scrierile lui experiențele atât de traumatizante, dar găsește să așeze o învățătură creștină importantă la care trebuie să ne raportăm chiar și atunci când forțele răului acționează asupra noastră: maniera în care vom reacționa la tot ceea ce ni se întâmplă, chiar și în cele mai grele momente ale vieții. În *Omul în căutarea sensului vieții*, Frankl aprecia că și în cele mai grele momente, „un om care nu mai are nimic pe lumea asta poate să cunoască fericirea, fie și numai pentru o clipă, când se gândește la persoana iubită”.¹⁸ Raportarea la persoana iubită presupune comuniunea familiară, cât și comuniunea cu Persoanele Sfintei Treimi. Nu putem intra în comuniune cu Dumnezeu Tatăl fără a participa la chinul și moartea Fiului. Astfel, „comuniunea cu El se petrece nu doar prin protocoalele bucuriei și speranței, ci și prin încercarea suferinței și a morții”,¹⁹ spune Andrei Pleșu.

Mediul predilect al influențelor răului este sufletul omului și dacă permitem răului să capete stăpânire asupra noastră poate produce *ravagii*

18 Viktor E. Frankl, *Man's Search For Meaning. The Classic Tribute to Hope from the Holocaust*, London, Rider Publishing, 2004, p.49: „A thought transfixed me: for the first time in my life I saw the truth as it set into song by so many poets, proclaimed as the final wisdom by so many thinkers. The truth – that the love is the ultimate and the highest goal to which man can aspire. Then I grasped the meaning of the greatest secret that human poetry and human thought and belief have to impart: *The salvation of man is through love and in love*. I understood how a man who has nothing left in this world still may know bliss, be it only for a brief moment, in the contemplation of his beloved” – pp. 48-49.

19 Andrei Pleșu, *Prefață* la C.S. Lewis, *op. cit.*, p. 9.

brutale și directe sau se poate manifesta sub forma unei *agresivități subtile*; și într-un caz și în celălalt această însoțire cu răul, căreia îi facem loc în mintea și în sufletul nostru duce la înstrăinare tragică și totală față de tot ceea ce este viața: de Dumnezeu, de iubire, de frumusețe și de sens.

Andrew Solomon este autorul contemporan atât de cunoscut care dezvoltă multe idei (documentate științific) privitoare la această boală, el însuși trecând prin suferința acestei boli, motiv pentru care se chiar autointitulează „*istoric al tristeții*”. În lucrarea sa reprezentativă, *Demonul amiezii*, în care descrie în amănunt simptomele, evoluția, dar și remediile acestei boli, nu doar medical, dar și psihologic, el spune la un moment dat: „*Nașterea și moartea care alcătuiesc depresia se produc deodată. M-am întors, nu demult, într-o pădure în care mă jucam în copilărie și am văzut un stejar, în măreția lui de un veac, la umbra căruia mă jucam cu fratele meu. În douăzeci de ani, o viță uriașă se agățase de copacul sigur pe sine și aproape că-l sufocase. Era greu de spus unde dispărea copacul și unde începea vița. Vița se răsucise atât de discuit peste eșafodajul crengilor, încât frunzele ei păreau, de departe, să fie frunzele copacului; doar de aproape puteai vedea cât de puține crengi vii ale stejarului mai rămăseseră și că niște lăstari desperați de stejar se șteau, urcând pe trunchiul masiv ca un șirag de degete mari ale mâinii, cu frunzele continuându-și fotosinteza în felul ignorant al biologiei mecanice. De-abia scăpat dintr-o depresie majoră, în care nu prea aveam disponibilitate pentru gândul la problemele altora, m-am identificat cu acel copac. Depresia crescuse pe mine ca vița care cucerise copacul; mă secătuia și se înfășurase în jurul meu, hădă, mai vie decât mine.*”²⁰

Și tot Andrew Solomon, în aceeași lucrare, consideră că relele însoțiri cu care ne confruntăm zilnic, îl apropie pe om de marginea „prăpastiei vieții”, ducându-l la un chin continuu: „ritmul vieții, singurătatea endemică, întrăinarea dintre oameni, prăbușirea structurilor familiale tradiționale” constituie principalii factori care duc la o rată în creștere a depresiei. Comportamentul nevrotic-depresiv este sugestiv explicat de același Andrew Solomon: „*Nu te poți bucura de nimic... Nu mai poți să ai încredere în cineva, să fi atins, să plângi*”²¹ Propune și mijloace de vindecare atunci când spune că trebuie să căutăm credința în Dumnezeu, să-i ajutăm pe cei lipsiți de drepturi, dar mai cu seamă trebuie să ne ocupăm de iubire și să-i învățăm

20 Andrew Solomon, *Demonul amiezii*, trad. de Dana-Ligia Ilin, București, Editura Humanitas, 2014, pp. 24-25.

21 *Ibidem*, p. 26.

și pe alții să facă acest lucru²², pentru că: „De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și aș avea atâta credință încât să munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată” (I Corinteni 13, 1-8), spune Sfântul Apostol Pavel în prima epistolă către Corinteni, în ceea ce este numit „*imnul iubirii*” sau al „*cele mai bune definiții a creștinismului*”.

Concluzii

În contextul actual, în care, contrar Revelației dumnezeiești, cultura, filosofia, ideologiile, știința și chiar unele teologii separă nevăzutul de văzut, spiritul de materie, sufletul de trup, harul de Dumnezeu și în același timp de om, pe Dumnezeu Însuși de om, pe om de semenul său prin promovarea individualismului în locul comuniunii și tratează problema libertății umane ignorând legătura acesteia cu Dumnezeu, se impune evidențierea unirii voite de Dumnezeu între om și cosmos, între om și Dumnezeu, între om și semenii săi și între părțile omului însuși.

Alegerea *binelui* în detrimentul *răului* se înfăptuiește prin *iubire*. *Suferința* are rol purificator, iar izbăvirea omului se realizează prin *credință*. *Credința* îi presupune pe *Dumnezeu* și pe *om* ca fiind *persoane*, Creatorul fiind suprema realitate personală. Iar între aceste realități personale, singura legătură mântuitoare o reprezintă *credința*. *Ca persoană, omul este liber, iar credința este întotdeauna legată de libertate*.

Dacă pentru Friedrich Nietzsche libertatea este puterea de a spune „nu”, din punctul de vedere al creștinismului, libertatea înseamnă a nu avea piedici în calea dragostei și, mai mult, puterea de a-ți pune oricând sufletul pentru aproapele tău. Libertatea înseamnă să poți răspunde oricând chemării lui Hristos: „Ia-ți crucea și vino după Mine” (Marcu 10, 21). Astfel,

22 *Ibidem*.

libertatea înseamnă să nu ai motive să fugi de Dumnezeu, ci să te apropii tot timpul de El. Dumnezeu este Cel dintâi care respectă aceste principii ale libertății. Ca să își găsească libertatea, omul trebuie să se apropie de Dumnezeu, să se supună voii Lui.

Dacă libertatea nu este o iluzie, ci o supremă responsabilitate pentru omul contemporan, atunci și pierderea ei, care este o crudă realitate, înseamnă sclavie sau posedare și/sau tendințe suicidale, urmare a unor manifestări nevrotic-depresive.

Bibliografie:

- Arhimandritul SIMEON, *Poruncile lui Dumnezeu și libertatea omului*, în vol. „S-a dus să-L vadă precum este: 20 de ani de la mutarea la eternitate a Părintelui Sofronie Saharov”, trad. de Aniela Siladi, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2013.
- BAUMAN, Zygmunt, *Epoca postmodernă*, trad. de Doina Lică, Timișoara, Editura Amarcord, 2000.
- CLEMENT, Olivier, *Trois Prières, le Notre Père, La Prière au Saint Esprit La prière de Saint Ephrem*, Desclée de Brouwer, France, Normandie Roto Impression, 1996.
- FRANKL, Viktor E., *Man's Search For Meaning. The Classic Tribute to Hope from the Holocaust*, London, Rider Publishing, 2004.
- LEWIS, C.S., *De ce, Doamne? O radiografie a suferinței*, trad. de Tatiana Niculescu, București, Editura Humanitas, 2020.
- LOUTH, Andrew, *Gânditori ortodocși moderni de la Filocalie până în prezent*, trad. de Justin Mihoc, Cristian Untea și Lucian Filip, Iași, Editura Doxologia, 2016.
- RUSU, Valeriu, *Dicționar medical*, București, Editura Medicală, 2007.
- SCHWARTZ, Barry, *The Paradox of Choice. Why More is Less*, New York, Harper Collins Publishers, 2004.
- Sfântul MAXIM MĂRTURISITORUL, *Capete despre dragoste*, în „Filocalia”, vol. II, trad. de Dumitru Stăniloae, București, Editura Humanitas, 1999.
- SOLOMON, Andrew, *Demonul amiezii*, trad. de Dana-Ligia Ilin, București, Editura Humanitas, 2014.

- ♦ STĂNILOAE, Dumitru, *Trăirea lui Dumnezeu în comuniune*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2000.
- ♦ STIEMERLING, Dietmar, *10 abordări psihoterapeutice ale depresiei. Modele explicative ale psihologiei abisale și concepte terapeutice asupra depresie nevrotice*, trad. de Roxana Melnicu și Camelia Petcu, București, Editura Trei, 2006.